

Duomenų analizės įvadas

3.1.. dalis - R programavimas

Justas Mundeikis

VU EVAF

2019-05-09

- 1 Natūralūs vs apdoroti duomenys
- 2 Duomenys iš interneto
- 3 Duomenų inspektavimas
- 4 dplyr

Natūralūs vs apdoroti duomenys

Intro

Natūralūs duomenys (raw data) -> apdorojimo skriptas -> tvarkingi duomenys -> duomenų analizė -> komunikacija

Natūralūs vs apdoroti duomenys

Natūralūs duomenys:

- Paimti iš duomenų šaltinio
  - Ne retai sunkiai pritaikomi analizei
  - Duomenų analizė ne retai apima ir duomenų apdorojimą
  - Natūralius duomenis gali reikėti apdoroti vieną ar kelis kartus
- wiki:Raw_data

Apdoroti duomenys:

- Duomenys paruošti analizei
- Apdorojimas gali apimti duomenų apjungimą, dalinimą, transformavimą etc.
- Priklausomai nuo aplinkybių, gali egzistuoti duomenų apdorojimo standartai
- Visi duomenų apdorojimo žingsniai turi būti dokumentuoti

Raw to tidy

- 1 Natūralūs duomenys (raw data set)
- 2 Tvarkingi duomenys (tidy data set)
- 3 *Code book* (meta duomenys) tvarkingiems duomenims
- 4 R Skriptas (1.-> 2.)

Tvarkingi duomenys

- ① Vienas kintamasis - 1 stulpelis
- ② Viena observacija - 1 eilutė
- ③ Vienam kintamajam - 1 lentelė
- ④ Daug lentelių gali būti sujungtos per vieną stulpelį
- ⑤ Pirma eilutė - žmonėms suprantami kintamųjų pavadinimai (Pajamos vs Pj)
- ⑥ Viena lentelė - vienas failas

Code book

- ➊ Informacija apie kintamuosius, jų matavimo vienetus (gali nebūti apdorotuose duomenyse)
- ➋ Informacija, kaip surinkti duomenys (apklausos metodai...)
- ➌ Informacija, kaip apdoroti duomenys
- ➍ Pageidautina .txt failas su markdown sintakse

Duomenų apdorojimo skriptas

- Duomenų apdorojimo skriptas R, Python, Stata, SPSS
- Turi priimti natūralius duomenis
- Grąžinti tvarkingus duomenis
- Skripte neturėtų būti jokių nuo vartotojo priklausomų parametrų / nustatymų
- Jeigu skripte neįmanoma automatiškai atlikti visų veiksmų, būtina detaliai aprašyti (codebook + skripte komentavimo funkcija)

Kas būna kai...

Does high public debt consistently stifle economic growth? A critique of Reinhart and Rogoff

We replicate Reinhart and Rogoff (2010A and 2010B) and find that selective exclusion of available data, coding errors and inappropriate weighting of summary statistics lead to serious miscalculations that inaccurately represent the relationship between public debt and GDP growth among 20 advanced economies. Over 1946-2009, countries with public debt/GDP ratios above 90% averaged 2.2% real annual GDP growth, not -0.1% as published

Does high public debt consistently stifle economic growth? A critique of Reinhart and Rogoff

Darbinė direktorija

- `getwd()` ir `setwd()`
- relatyvus adresas `setwd("./data")`, `setwd("../data")`
- absoliutus adresas
`setwd(c:/users/studentas/desktop/test/data)`
- nenaudokite absoliučią adresą
- INSTR: pakeisti darbinę direktoriją į "Desktop"

Darbinė direktorija

- `file.exists("file_name")` testuoja ar egzistuoja failas arba direktorija
- `dir.create("folder_name")` sukuria direktoriją
- jeigu skriptas importuoja duomenis, o duomenys turi būti patalpinti atksiroje direktorijoje:

```
if(!file.exists("data")){  
    dir.create("data")  
}
```

paste()

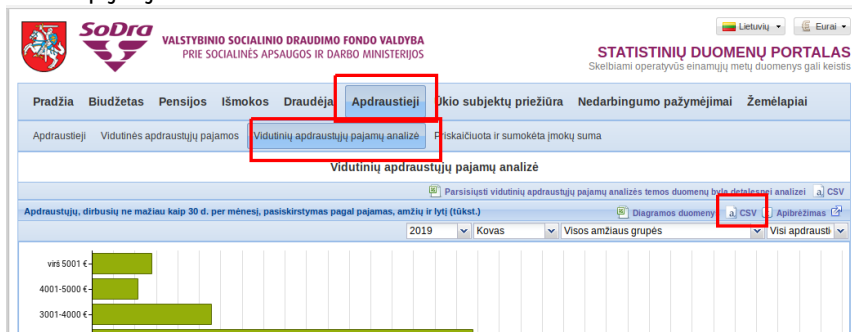
- paste() funkcija sujungia stringus / vektorius į vieną *character* string

```
times <- "Times"; x <- 3
paste("Hello", "World", x, times, sep=" ")
## [1] "Hello World 3 Times"
paste("Hello", "World", x, times , sep = "_")
## [1] "Hello_World_3_Times"
a <- c(1,2,3,4); b <- c("a", "b", "c")
paste(a,b, sep="&", collapse="%")
## [1] "1&a%2&b%3&c%4&a"
```

Duomenys iš interneto

Duomenys iš interneto

- `download.file(url, destfile, method, quiet = FALSE, mode = "w", cacheOK = TRUE, extra = getOption("download.file.extra"))`
- tinka duomenų failų parsisiuntimui (.txt, .csv, etc)
- Keliaujam į <http://atvira.sodra.lt/lt-eur/> - Apdraustieji - Vidutinių apdraustųjų pajamų analizė - CSV
- Nusikopijuojam url

Duomenys iš interneto

```
URL <- "http://atvira.sodra.lt/csv/lt-eur/apdraustieji_3_1.csv"
Sys.time()
DownloadDate <- format(Sys.time(), format="%Y_%m_%d")
filename <- paste("./data/apdraustieji_3_1-",
                  DownloadDate,
                  ".csv",
                  sep = "")
filename
# pastaba: method="curl" arba "wininet" kartais veikia geriau, svarbu išsiaiškinti
download.file(
  url = URL,
  destfile = filename,
  method = "auto")
```


Duomenys iš interneto

- Dabar visą zip failą “apdraustuju_pajamu_analize.zip”

```
URL <- "http://atvira.sodra.lt/downloads/lt-eur/apdraustuju_pajamu_analize.
DownloadDate <- format(Sys.time(), format="%Y_%m_%d")
filename <- paste("./data/apdraustuju_pajamu_analize_",
                  DownloadDate,
                  ".zip",
                  sep = "")

filename
download.file(
  url = URL,
  destfile = filename,
  method = "auto")

# jeigu daugiau nei vienas failas, nurodyti tikslių failo pavadinimą
unzip(filename,
  exdir="data",
  files = "apdraustuju_pajamu_analize.csv")
```

Duomenys iš interneto

- sukuriamas temp() failas
- į jį nudauginamas failas
- iš temp failo išsiekstrahuojame reikiamą turinį
- kai nebereikia unlink(...) panaikina temp() failą

```
URL <- "http://atvira.sodra.lt/downloads/lt-eur/apdraustuju_pajamu_analize.  
temp <- tempfile()  
download.file(url = URL, temp, method = "auto")  
GYV_PAJ <- read.csv(unzip(temp, "apdraustuju_pajamu_analize.csv"),  
                    header=TRUE,  
                    sep=";",  
                    stringsAsFactors = FALSE)  
unlink(temp)
```

Duomenys iš interneto

```
median(GYV_PAJ$Mėnesio.pajamos)
list(lower_bound = 0.5*median(GYV_PAJ$Mėnesio.pajamos),
      median= median(GYV_PAJ$Mėnesio.pajamos),
      upper_bound = 2*median(GYV_PAJ$Mėnesio.pajamos))

maximum <- 4000
hist(GYV_PAJ$Mėnesio.pajamos[GYV_PAJ$Mėnesio.pajamos<=maximum],
     main="Histogram of declared labor income",
     xlab="Income grouped by 100",
     breaks=seq(0,maximum,100),
     xaxt="n")
axis(side=1, at=seq(0,maximum, 100), labels=seq(0,maximum,100))
```

Duomenys iš interneto

- 100% tikrumo, koks failo encoding neduos niekas
- Geras būdas, pabandyti atsidaryti su LibreOffice Calc, Sublime
- Mažiau tiksli alternatyva guess_encoding iš paketo readr
- google

```
#install.packages("readr")
library(readr)
## Warning: package 'readr' was built under R version 3.5.3
guess_encoding("./data/apdraustuju_pajamu_analyze.csv", n_max = 1000)
## # A tibble: 3 x 2
##   encoding    confidence
##   <chr>         <dbl>
## 1 ISO-8859-1     0.63
## 2 ISO-8859-2     0.41
## 3 ISO-8859-9     0.22
```

Duomenų nuskaitymas

- `read.table`
- `read.csv` , `read.csv2`, etc
- `readr` importavimo tool'sas (generuoja R kodą)

```
df <- read.table("./data/apdraustuju_pajamu_analyze.csv",  
                 header=TRUE,  
                 sep=";",  
                 fileEncoding = "ISO-8859-13",  
                 stringsAsFactors = FALSE)
```

Galvos skausmas Excel formatai

- iš Sodros
- parsisiunčiam .xlsx failą

```
URL <-  
"http://atvira.sodra.lt/downloads/lt-eur/apdraustuju_pajamu_analize.xlsx"  
DownloadDate <- format(Sys.time(), format="%Y_%m_%d")  
download.file(url = URL,  
              destfile = paste("./data/apdraustuju_pajamu_analize_",  
                                DownloadDate,  
                                ".xlsx",  
                                sep = ""),  
              method = "auto")
```

Galvos skausmas Excel formatai

- readxl paketas
- xlsx paketas
- alternatyva atsidaryti su Excel, išsaugoti kaip .csv, importuoti kaip .CSV

```
#install.packages("readxl")  
library(readxl)  
# su Excel pasitikriname, kurį sheet importuosime  
df2 <- read_excel(".data/apdraustuju_pajamu_analyze_2019_05_08.xlsx",  
                  sheet = "Duomenys")  
str(df2)
```

Galvos skausmas Excel formatai

- write_excel_csv() su readr paketu
- write.xlsx su openxlsx paketu
- SVARBU! Excel neatidaro daugiau nei
- 1 048 57 eilučių ir 16 384 stulpelių

```
install.packages("openxlsx")  
library(openxlsx)  
l<-list(iris=iris, mtcars=mtcars, quakes=quakes)  
write.xlsx(l, file = "./data/datasets.xlsx")
```


LSD

- LSD sukelia daug galvos skausmų, tačiau LSD turi API
- “RESTful žiniatinklio paslaugos” *`rsdmx` paketas sutvarko LSD failus

```
#install.packages("rsdmx")  
library(rsdmx)  
## Warning: package 'rsdmx' was built under R version 3.5.3
```

LSD

Pavyzdžiai: * kai norima gauti duomenų rinkinių sąrašą *

https://osp-rs.stat.gov.lt/rest_xml/dataflow/ * kai norima gauti konkretaus duomenų rinkinio apibrėžimą *

https://osp-rs.stat.gov.lt/rest_xml/dataflow/LSD/S3R629_M3010217 * kai norima gauti duomenų struktūros apibrėžimą *

https://osp-rs.stat.gov.lt/rest_xml/datastructure/lsd/M3010217/

```
#metadata
```

```
url_meta <- "https://osp-rs.stat.gov.lt/rest_xml/dataflow/"
```

```
meta <- readSDMX(url_meta)
```

```
meta <- as.data.frame(meta)
```

```
write.csv(meta, "../data/meta.csv")
```

```
write.xlsx(meta, file = "../data/meta.xlsx")
```

LSD

- išsirinkus kokio kintamojo reikia

```
# S3R838 - Deaths by cause of death  
# Age (5 year groups) | Causes of death (27) | Sex (2000 - 2016)  
S3R838_M3010608<- readSDMX(providerId = "LSD",  
                             resource = "data",  
                             flowRef = "S3R838_M3010608",  
                             dsd = TRUE)  
S3R838_M3010608 <- as.data.frame(S3R838_M3010608 ,  
                                 labels = TRUE)
```

RSDMX

- padeda importuoti ir duomenis iš OECD, Eurostat ir kitų šaltinių, kuriuose duomenys pateikiami XML formatu
- žr. <https://github.com/opensdmx/rsdmx>

Eurostat

- eurostat paketas
- google “eurostat cheatsheet”
- einam į Eurostat database išsirinkt duomenų...

```
#install.packages("eurostat")  
library(eurostat)  
nama_10_gdp <- get_eurostat("nama_10_gdp", stringsAsFactors = FALSE)
```

Duomenų inspektavimas

Inspection

```
head(df,2)
```

```
##      Metai Mėnuo Amžius  Lytis Mėnesio.pajamos  
## 1  2019      3      39 Moteris           4124.80  
## 2  2019      3      55 Moteris           861.56
```

```
tail(df,2)
```

```
##      Metai Mėnuo Amžius  Lytis Mėnesio.pajamos  
## 1108113  2019      3      36  Vyras           1528.95  
## 1108114  2019      3      65 Moteris           555.00
```

Inspection

```
str(df)
## 'data.frame':    1108114 obs. of  5 variables:
## $ Metai          : num  2019 2019 2019 2019 2019 ...
## $ Mėnuo          : num   3  3  3  3  3  3  3  3  3 ...
## $ Amžius         : num  39 55 34 68 53 30 57 39 56 69 ...
## $ Lytis          : chr   "Moteris" "Moteris" "Vyras" "Vyras" ...
## $ Mėnesio.pajamos: num  4125 862 1463 1290 561 ...
```


Inspection

```
summary(df)
```

##	Metai	Mėnuo	Amžius	Lytis
##	Min. :2019	Min. :3	Min. : 1.00	Length:1108114
##	1st Qu.:2019	1st Qu.:3	1st Qu.: 33.00	Class :character
##	Median :2019	Median :3	Median : 45.00	Mode :character
##	Mean :2019	Mean :3	Mean : 44.23	
##	3rd Qu.:2019	3rd Qu.:3	3rd Qu.: 55.00	
##	Max. :2019	Max. :3	Max. :1824.00	
##	Mėnesio.pajamos			
##	Min. :	0.16		
##	1st Qu.:	645.13		
##	Median :	965.82		
##	Mean :	1250.22		
##	3rd Qu.:	1487.60		
##	Max. :	178142.36		

Inspection

```
quantile(df$Mėnesio.pajamos)
##          0%          25%          50%          75%         100%
##      0.16      645.13      965.82      1487.60 178142.36
quantile(df$Mėnesio.pajamos, probs = seq(0,1,0.1))
##          0%          10%          20%          30%          40%          50%
##      0.160      535.620      585.000      710.400      807.730      965.820
##          60%          70%          80%          90%          100%
## 1145.000 1354.221 1655.000 2208.571 178142.360
table(df$Lytis)
##
## Moteris   Vyras
## 573129   534985

sum(is.na(df$Mėnesio.pajamos))
## [1] 0
```

Inspection

```
table(df$Lytis, df$Amžius)
```

Subsetting

- užsiloadinam dataframe “mtcars”

```
df <- mtcars  
df[c(1:3),]  
df[c(1:3),c("mpg", "cyl", "hp")]
```

Subsetting

- užsiloadinam dataframe “mtcars”

```
df <- mtcars
df[(df$mpg>=10 &
    df$mpg<=20& df$hp>=250 | df$qsec <=16), ]
```

##		mpg	cyl	disp	hp	drat	wt	qsec	vs	am	gear	carb
##	Duster 360	14.3	8	360	245	3.21	3.57	15.84	0	0	3	4
##	Camaro Z28	13.3	8	350	245	3.73	3.84	15.41	0	0	3	4
##	Ford Pantera L	15.8	8	351	264	4.22	3.17	14.50	0	1	5	4
##	Ferrari Dino	19.7	6	145	175	3.62	2.77	15.50	0	1	5	6
##	Maserati Bora	15.0	8	301	335	3.54	3.57	14.60	0	1	5	8

Subsetting

- `which()` grąžina skaitinį vektorių priimdamas loginį vektorių

```
a <- c(1,NA,20,NA,40)
which(is.na(a)) #
## [1] 2 4
which(!is.na(a))
## [1] 1 3 5
a[which(!is.na(a))]
```

```
## [1] 1 20 40
```

```
which(df$mpg<=14)
## [1] 15 16 24
df[which(df$mpg<=14),1:3]
```

	mpg	cyl	disp
## Cadillac Fleetwood	10.4	8	472
## Lincoln Continental	10.4	8	460
## Camaro Z28	13.3	8	350

Sorting

- `sort()` sortuoja vektorius arba `df`
- tačiau veikia tik su vienu kintamuoju
- 2+ kintamųjų -> `order()`

```
a <- c(1,NA,20,NA,40)
sort(a)
## [1] 1 20 40
sort(a, decreasing = TRUE)
## [1] 40 20 1
sort(a, decreasing = TRUE, na.last = TRUE)
## [1] 40 20 1 NA NA
head(df[order(df$mpg,df$hp),],3)
##
##          mpg cyl  disp  hp drat   wt  qsec vs am gear carb
## Cadillac Fleetwood  10.4   8  472 205 2.93 5.250 17.98  0  0    3    4
## Lincoln Continental  10.4   8  460 215 3.00 5.424 17.82  0  0    3    4
## Camaro Z28          13.3   8  350 245 3.73 3.840 15.41  0  0    3    4
```

Naujų stulpelių sukūrimas

- `ifelse(condition, value_true, value_false)`
- priima vektorius! `if(){}else{}` vertina tik pirmą elementą

```
mean(df$mpg)
## [1] 20.09062
df$loginis <- ifelse(df$mpg >= mean(df$mpg), "daugiau", "mažiau")
head(df, 3)
##           mpg cyl  disp  hp  drat   wt  qsec vs  am gear carb loginis
## Mazda RX4      21.0   6  160 110 3.90 2.620 16.46  0   1    4    4 daugiau
## Mazda RX4 Wag  21.0   6  160 110 3.90 2.875 17.02  0   1    4    4 daugiau
## Datsun 710     22.8   4  108  93 3.85 2.320 18.61  1   1    4    1 daugiau

# alternatyva su cbind
# df <- cbind(df, loginis=ifelse(...))
```


Cross tabs

- Nusiskaitom kitą df ir df2 priskiriame “susiaurintą” df versiją
- Linuxe ir MAC

```
df <- read.csv("data/apdraustieji_3_1_2019_05_08.csv",  
              header=TRUE,  
              sep=";",  
              stringsAsFactors = FALSE)
```

```
df2 <- df[(df$Metai==2018 &  
          df$Mėnesio.pajamos=="401-450 €"&  
          df$Amžius=="Visos amžiaus grupės"&  
          df$Lytis!="Visi apdraustieji"), ]
```

Cross tabs

- Create a contingency table (optionally a sparse matrix) from cross-classifying factors, usually contained in a data frame, using a formula interface.

```
table <- xtabs(data=df2,  
               Apdraustųjų.skaičius ~ Lytis + Mėnuo,  
               drop.unused.levels = TRUE)  
table
```

Cross tabs

- Create a contingency table (optionally a sparse matrix) from cross-classifying factors, usually contained in a data frame, using a formula interface.

```
table <- xtabs(data=df2,  
               Apdraustųjų.skaičius ~ Lytis + Mėnuo,  
               drop.unused.levels = TRUE)  
barplot(table)
```

Cross tabs

```
men <- c(Sausis=1,Vasaris=2,Kovas=3,  
        Balandis=4,Gegužė=5,Birželis=6,  
        Liepa=7,Rugpjūtis=8,Rugsėjis=9,  
        Spalis=10,Lapkritis=11,Gruodis=12)  
df2$men <- men[df2$Mėnuo]  
table <- xtabs(data=df2,  
               Apdraustųjų.skaičius ~ Lytis + men,  
               drop.unused.levels = TRUE)
```

Cross tabs

```
barplot(table)
```

Cut

- `cut()` - `cut` divides the range of `x` into intervals and codes the values in `x` according to which interval they fall.
- `cut()` - sukuria faktorius

```
# cut(GYV_PAJ$Mėnesio.pajamos)
table(cut(GYV_PAJ$Mėnesio.pajamos, breaks=quantile(GYV_PAJ$Mėnesio.pajamos)

#install.packages("Hmisc")
library(Hmisc)
table(cut2(GYV_PAJ$Mėnesio.pajamos, g=4))
```

Cut

- `cut2()` iš `Hmisc`
- sukuriame naują stulpelį su kvantiliodydžiu
- bei kitą stulpelį su kvantilio numer išnaudojant `as.numeric`

```
library(Hmisc)
GYV_PAJ$fact <-cut2(GYV_PAJ$Mėnesio.pajamos, g=4)
GYV_PAJ$fact_num <-as.numeric(cut2(GYV_PAJ$Mėnesio.pajamos,, g=4))
```

Kitos bazinės funkcijos

- `abs(x)` absoliuti vertė
- `sqrt(q)` šaknis
- `ceiling(x)` suapvalinimas į viršų
- `floor(x)` suapvalinimas žemyn
- `round(x, digits=n)` suapvalinimas iki n ženklų
- `sin(x)`, `cos(x)`, `tan(x)`
- `log(x)`, `log2(x)`, `log10(x)`
- `exp(x)` e^x

reshape2 - melt

```
library(reshape2)
## Warning: package 'reshape2' was built under R version 3.5.3

mtcars$car_name <- rownames(mtcars)
mtcars_melt <- melt(mtcars, id=c("car_name", "gear", "cyl"), measure.vars =
```

reshape2 - melt

```
head(mtcars_melt,3)
##           car_name gear  cyl variable  value
## 1      Mazda RX4    4    6      mpg    21.0
## 2 Mazda RX4 Wag    4    6      mpg    21.0
## 3   Datsun 710     4    4      mpg    22.8
tail(mtcars_melt,3)
##           car_name gear  cyl variable  value
## 62  Ferrari Dino    5    6      hp     175
## 63 Maserati Bora    5    8      hp     335
## 64   Volvo 142E    4    4      hp     109
```

Cast

- Use `acast` or `dcast` depending on whether you want vector/matrix/array output or data frame output. Data frames can have at most two dimensions.

```
# length = count
dcast(mtcars_melt, cyl~variable)
## Aggregation function missing: defaulting to length
##   cyl mpg hp
## 1    4  11 11
## 2    6   7  7
## 3    8  14 14
acast(mtcars_melt, cyl~variable)
## Aggregation function missing: defaulting to length
##   mpg hp
## 4  11 11
## 6   7  7
## 8  14 14
```

Cast

```
dcast(mtcars_melt, cyl~variable, mean)
##    cyl      mpg      hp
## 1    4 26.66364 82.63636
## 2    6 19.74286 122.28571
## 3    8 15.10000 209.21429
dcast(mtcars_melt, gear~variable, mean)
##    gear      mpg      hp
## 1    3 16.10667 176.1333
## 2    4 24.53333  89.5000
## 3    5 21.38000 195.6000
```

tapply

```
tapply(mtcars$mpg,mtcars$cyl,mean)
##          4          6          8
## 26.66364 19.74286 15.10000
tapply(mtcars_melt$value, mtcars_melt$variable, mean)
##      mpg      hp
## 20.09062 146.68750
```

merge

```
set.seed(101)
a <- data.frame(id=sample(1:10), name=sample(letters[1:10],10), val1=sample(1:10,10))
b <- data.frame(id=sample(1:10), name=sample(letters[1:10],10), val2=sample(1:10,10))
a
b
```

merge

```
names(a)
names(b)
intersect(names(a), names(b))
merge(a,b)
merge(a,b,all = TRUE)
merge(a,b,by.x="id", by.y = "id")
```

dplyr

dplyr

- Sukurtas Hadley Wickham @Rstudio
- pagerinta plyr paketo versija
- pagerina naudojimąsi R
- veikia labai greitai, nes DF aprodėjimas perkoduotas į C++

dplyr

- select
- filter
- arrange
- rename
- mutate
- summarize
- pipe %>%

select

```
library(dplyr)

head(nama_10_gdp)
head(select(nama_10_gdp, 1:3))
head(select(nama_10_gdp, unit, geo, values))
select(nama_10_gdp, -(1:3))
```

filter

```
filter(nama_10_gdp, geo=="LT")  
df <- filter(nama_10_gdp, geo=="LT" &  
              na_item=="B1G" &  
              unit=="CLV10_MEUR"&  
              time>="2000-01-01")  
plot(df$values, type="l")
```

arrange

```
df <- arrange(df, time)
plot(df$values, type="l")

#df <- arrange(df, desc(time))
#plot(df$values, type="l")
```

rename

- new_name=old_name

```
df <- rename(df, rodiklis=na_item)
head(df)
```

mutate

```
df <- mutate(df, mean=mean(df$values))  
head(df)  
plot(df$values, type="l")  
lines(df$mean)
```

summarize

```
df <- filter(nama_10_gdp,  
             na_item=="B1G" &  
             unit=="CLV10_MEUR"&  
             time>="2000-01-01")  
  
df_g <- group_by(df, geo)  
  
summarise(df_g, mean=mean(values), median=median(values))
```


piping

- %>%

```
df <- nama_10_gdp %>%
  filter(geo=="LT" &
         na_item=="B1G" &
         unit=="CLV10_MEUR"&
         time>="2000-01-01")%>%
  select(time, values) %>%
  mutate(mean_LT=mean(values))%>%
  arrange(time)

plot(df$values, col="red", type="l")
lines(df$mean_LT, col="blue")
```